

добробут населення країни, сприяють розширенню інновацій та підвищують продуктивність праці.

Список використаних джерел:

1. Інвестологія: наука про інвестування / І. О. Бланк та ін. ; за ред. проф. С. К. Реверчука. К. : Атіка, 2001. С. 180.
2. Большой экономический словарь / под. ред. А. Н. Азрилияна. – 2-е изд. доп. и перераб. М. : Институт новой экономики, 1997. 864 с.
3. Герасимчук З. В. Економічна сутність інвестиційної інфраструктури регіону. *Економічні науки (Серія : Регіональна економіка)*: зб. наук. праць. Луцьк. нац. техн. ун-ту, 2008. Ч. 2. № 5. С. 6–14.
4. Дрич А. Основні способи досягнення інвестиційної привабливості України. *Вісник НБУ*. 2010 № 4. С. 40–41.
5. Про інвестиційну діяльність: Закон України № 1560-ХІІ від 18.09.1991 р. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=1560-12>.

Гніровська Олена Анатоліївна

головний спеціаліст

відділу бюджетних надходжень

та казначейських операцій Головного управління

Державної казначейської служби України

у Волинській області

olenagnirovska@gmail.com

РИЗИКИ КАЗНАЧЕЙСЬКОГО ОБСЛУГОВУВАННЯ БЮДЖЕТУ ТА ШЛЯХИ ЇХ МІНІМІЗАЦІЇ

У сучасних складних економічних умовах казначейське обслуговування бюджетів зазнає суттєвих впливів, а відтак великого значення набуває дослідження ризиків.

У науковій літературі питання, присвячені проблемам існування ризиків у системі казначейського обслуговування бюджетів, є практично недослідженими. Поняття «казначейський ризик» розглядається в окремих дослідженнях. Так, на думку науковця І. В. Петліна, казначейські ризики – це ймовірності настання подій, які негативно впливатимуть на здатність Державного казначейства, його структурних підрозділів та працівників

виконувати відповідні функції, процеси, операції, або матимуть негативні фінансово-господарські, юридичні та/або інші наслідки» [1].

Казначейський ризик може проявлятися в процесі казначейського обслуговування бюджетних коштів і бути спричиненим зовнішніми та/або внутрішніми факторами, що впливають на функціонування казначейської системи та її результати. Відповідно, казначейські ризики поділяють на зовнішні та внутрішні (прямі, непрямі, місцеві або локальні) в залежності від фактора, який його спричинив [1].

Причинами зовнішніх ризиків є:

- стан економіки, при якому відбувається раптове непланове скорочення доходів бюджету;
- форс-мажор, в результаті якого порушуються налагоджені фінансові та інформаційні зв'язки (наприклад, ситуація в Криму та на Донбасі у 2014 році).

Дані ризики носять глобальний характер відносно економічної системи держави, тому їх вплив на ефективність казначейського обслуговування бюджетів є не безпосереднім і може оцінюватись через додатковий показник – стійкість до зовнішніх впливів.

Внутрішні ризики поділяють на непрямі та місцеві або локальні.

Прямі ризики є безпосередньо фінансовими ризиками і означають певну ймовірність:

- неотримання у повному обсязі запланованих бюджетних надходжень;
- недоведення бюджетних призначень до одержувачів бюджетних коштів розпорядниками бюджетних коштів;
- нецільове використання бюджетних коштів одержувачами бюджетних коштів;
- виникнення помилок при складанні кошторисів, а відтак і при їх виконанні.

Непрямі ризики означають потребу у забезпеченні додатковими фінансовими ресурсами у зв'язку із:

– зростанням боргу державних підприємств (в т.ч. зростання необхідної суми обслуговування попередніх боргів), внаслідок нецільового використання коштів;

– зростанням вартості фінансування касових розривів внаслідок зміни відсоткових ставок на ринку кредитів;

– валютними ризиками (різка зміна курсу іноземних валют, що спричиняє необхідність в збільшенні фінансування окремих програм) [1].

Казначейські ризики також можуть мати суто місцевий характер, що має низку причин та в основному пов'язані із порушеннями інформаційних потоків:

– невчасне надання інформації одержувачам бюджетних коштів;

– невчасне надання інформації головним розпорядникам бюджетних коштів;

– помилки, виявлені під час перевірки державних установ органами казначейської служби;

– технічні помилки при оформленні платіжних доручень;

– технічні несправності в процесі передачі інформації між учасниками бюджетного процесу;

– статистичні відхилення.

Зважаючи на велику кількість ризиків, очевидно є потреба в налагоджені системи управління ними. Згідно визначення, наведеного в чинних нормативних актах, «управління ризиками – це діяльність, пов'язана із ідентифікацією, аналізом ризиків та прийняттям рішень, які мінімізують негативні наслідки настання ризикових подій, метою якої є найбільш раннє виявлення можливих недоліків, порушень, неефективного використання ресурсів під час виконання Державним казначейством адміністративної, фінансово-господарської, технологічної роботи» [2].

Модель управління ризиками казначейського виконання бюджетів спрямована на виявлення ризиків казначейської системи, ідентифікацію, оцінку (за якісним і кількісним аспектами), аналіз, прийняття рішення щодо формування системи управління ризиками, вибір методів управління та оцінку ефективності системи управління.

Отже, в залежності від ролі і місця в казначейській системі та виконуваних функцій, існують специфічні набори показників ризиків, які прямо або опосередковано впливають на роботу органів казначейської служби. Збір, групування, вивчення та аналіз даних показників забезпечить формування єдиного інтегрального показника, який буде характеризувати, в кінцевому результаті, ефективність казначейського обслуговування бюджетів, а відтак буде головною інформаційною базою для прийняття управлінських рішень щодо вдосконалення роботи казначейської служби в Україні.

Список використаних джерел:

1. Петлін І. В. Основи визначення та управління ризиками в казначейській системі. *Науковий вісник Національного університету державної податкової служби України (економіка, право)*. 2014. №1. С. 47–55. URL: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Nvnudpsu_2014_1_8.pdf

2. Про затвердження Термінологічної бази системи внутрішнього контролю та аудиту Державного казначейства України: від 07.10.2008 № 417 (зі змінами, внесеними згідно з Наказом Державного казначейства №74 від 27.02.2009) URL: <http://consultant.parus.ua/map/doc/05FDA1C529/Pro-zatverdzhennya-Terminologichnoyi-bazi-sistemi-vnutrishnogo-kontrolyu-ta-auditu-Derzhavnogo-kaznacheistva-Ukrayini.html?a=804SB>

3. Голинський Ю. О. Суб'єктивний вплив на процес виконання бюджетів Казначейством України як загроза фінансовій безпеці держави. *Науковий вісник Національного лісотехнічного університету України: зб. наук.-техн. пр.* – Л.: НЛТУУ. 2013. Вип., 23.15. С. 209–214.

4. Голинський Ю.О. Напрями вдосконалення організації виконання бюджетів казначейством України. *Економічний вісник: зб. наук. пр.*. Вип. 7. Умань: Видавн.-полігр. центр «Візаві», 2013. С. 26–33.